herpy

PŁAZY BEZNOGIE

Banna Caecilian

Ichthyophis bannanicus

Ichthyophis bannanicus to jedyny płaz beznogi Chin, gatunek ryjący z południowych Chin i Wietnamu. Dorosłe osobniki żyją w wilgotnej glebie przy strumieniach i polach ryżowych, gdzie samica pilnuje jaj w podziemnej komorze. Larwy żyją w wodzie i przez około dwa lata są drapieżnikami, zanim przejdą przeobrażenie. Hodowla w niewoli jest prawie nieznana.

Rodzina: Ichthyophiidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**30-40 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Kopiący nory**
Środowisko	**Las deszczowy i mokradła**
Toksyny skórne	**Brak znanych**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**50 × 30 × 35 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**21-24 °C**
Wilgotność	**90-100%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Niewymagane**
Pokarm	**Owady i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Larwy w wodzie**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Liczba jaj w zniesieniu	**24-68**
Okres larwalny	**730 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Małe bezkręgowce wodne (rozwielitki, larwy komarów)**
Opieka nad potomstwem	**Pilnuje jaj**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ichthyophis bannanicus to smukły, beznogi płaz, przypominający dużą, błyszczącą dżdżownicę, z licznymi poprzecznymi bruzdami, małymi oczami ukrytymi pod skórą i dwoma małymi czułkami na głowie. Wielkość dorosłych osobników nie jest udokumentowana; podane w ramce 30-40 cm zapożyczono od *Ichthyophis kohtaoensis*. Masa ciała, długość życia i pewne zewnętrzne różnice płciowe również nie są udokumentowane.

Gatunek znaleziono w Junnanie w 1976 roku i początkowo oznaczono jako *Ichthyophis glutinosus*, jednak w 1984 roku opisano go jako nowy gatunek na podstawie zwierząt z Kuangsi. Bywa uznawany za synonim *Ichthyophis kohtaoensis* i obie nazwy stosuje się wobec tych samych populacji. Tutaj *I. bannanicus* traktowany jest jako odrębny gatunek.

Życie tego płaza dzieli się na dwa etapy: wodną larwę ze skrzelami i lądowe, ryjące dorosłe zwierzę. U gatunku nie udokumentowano toksycznej wydzieliny skórnej, ale skóra jest cienka i delikatna, a zwierzę należy dotykać jak najrzadziej.

Występowanie i środowisko

Ichthyophis bannanicus występuje w południowych Chinach, w prowincjach Junnan, Kuangsi i Guangdong, oraz w Wietnamie, zarówno na północy, jak i w delcie Mekongu. Zwierzęta z Laosu i Tajlandii zostały genetycznie przypisane do tego gatunku. Duże rzeki, takie jak Rzeka Czerwona i Rzeka Perłowa, oddzielają populacje genetycznie.

Na Czerwonej liście IUCN gatunek ma status najmniejszej troski (LC). Lokalnie populacje się zmniejszyły, a historia genetyczna wskazuje na spadek liczebności związany z przekształcaniem siedlisk przez człowieka. Z drugiej strony gatunek jest często liczniejszy na terenach uprawnych, zwłaszcza przy polach ryżowych, niż w nietkniętej przyrodzie.

> **Naturalny zasięg:** Chiny, Wietnam, Laos i Tajlandia.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w wilgotnej, luźnej glebie w lasach, zaroślach i na terenach uprawnych, szczególnie w pobliżu małych strumieni i pól ryżowych; mokra, luźna gleba pól ryżowych dobrze mu odpowiada. Klimat jest subtropikalny do tropikalnego, z porą deszczową i porą suchą, a zwierzęta najczęściej widuje się na powierzchni w porze deszczowej. Gatunek nie znosi zimna: poniżej 18 °C zapada w odrętwienie lub ginie.

Dorosłe osobniki zjadają głównie ślimaki, dżdżownice, mrówki i termity, a dieta zmienia się między porą suchą a deszczową. Larwy żyją w wodzie i są drapieżnikami.

Hodowla

TERRARIUM

Wiedza o hodowli *Ichthyophis bannanicus* jest bardzo skąpa. Klimat w zasięgu występowania jest ciepły i wilgotny, z porą deszczową i porą suchą, a dorosłe osobniki żyją w mokrej, luźnej glebie przy strumieniach i polach ryżowych. Hodowla opiera się na tych informacjach oraz na doświadczeniach z innymi ryjącymi płazami beznogimi; blisko spokrewniony *Ichthyophis kohtaoensis* ma takie same wymagania.

Dorosłe zwierzę trzymaj w szczelnym pojemniku o wymiarach co najmniej 50 × 30 × 35 cm z 20-30 cm luźnego, wilgotnego podłoża. Pokrywa musi ściśle przylegać i być obciążona, bo zwierzę przeciska się przez wąskie szczeliny. Małe otwory wentylacyjne tuż pod krawędzią, zakryte drobną siatką, zapewniają dopływ powietrza i nie wypuszczają owadów karmowych. Używaj niebielonych włókien papierowych (ściółki na bazie papieru) lub nienawożonej ziemi próchnicznej; samo włókno kokosowe może zbijać się w jelitach. Podłoże ma być wilgotne na całej głębokości, ale bez stojącej wody. Kora lub płaski kawałek drewna na powierzchni dają kryjówkę i ułatwiają kontrolowanie zwierzęcia. Wymieniaj podłoże co 4-5 miesięcy albo wcześniej, jeśli zaczyna brzydko pachnieć lub pleśnieć.

TEMPERATURA

Utrzymuj 22-26 °C w dzień i 21-24 °C w nocy, z niewielkimi, powolnymi wahaniami. Temperatura nigdy nie może spaść poniżej 18 °C, bo wtedy gatunek zapada w odrętwienie lub ginie. Mata grzewcza pod niewielką częścią dna tworzy gradient, dzięki któremu zwierzę może wybierać. Częściej sprawdzaj wilgotność nad matą, bo tam podłoże wysycha szybciej.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 90-100 %, a podłoże musi być równomiernie wilgotne na całej głębokości. Zraszaj w razie potrzeby i zostaw część podłoża nieco suchszą, aby zwierzę mogło wybierać. Nawilżaj deszczówką lub wodą bez chloru.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Dorosłe osobniki nie potrzebują miski z wodą ani części wodnej; wilgoć czerpią z mokrego podłoża i skroplin na ściankach. Woda jest potrzebna tylko larwom, które żyją w niej od wyklucia aż do przeobrażenia. Zobacz rozdział o rozmnażaniu.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek żyje pod ziemią i nie potrzebuje UVB. Wystarczy zwykły rytm dobowy pomieszczenia. Pojemnik powinien być zaciemniony i nie może stać w bezpośrednim słońcu ani przy oknie.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Podstawą diety są małe i średnie dżdżownice; młodym zwierzętom kroi się je na kawałki. Małe ślimaki i termity można podawać dla urozmaicenia, bo w naturze stanowią dużą część pożywienia. Wkładaj do pojemnika 5-10 dżdżownic co tydzień i co dwa tygodnie przekopuj podłoże w poszukiwaniu resztek: dużo niezjedzonych dżdżownic oznacza, że zwierzę nie je. Dżdżownice przeżywają w wilgotnym podłożu i nie giną. Kilka dni przed karmieniem dodaj do ich ziemi wapń i witaminy.

Zwierzę odnajduje pokarm węchem za pomocą czułków, także w ciemności, i rzadko widać, jak je.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek prowadzi skryty tryb życia i zakopuje się, a zdrowe zwierzę przez większość czasu pozostaje zakopane. Jest spokojny, ale ucieka nawet przez małe szczeliny. Trzymaj jedno zwierzę w pojemniku, aby uniknąć konkurencji o pokarm i łatwo kontrolować, czy je. Zwierzęcia nie należy brać do ręki; jeśli trzeba je przenieść, rób to czystymi, mokrymi dłońmi i krótko.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Wiek i wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej nie są udokumentowane, a płci nie da się pewnie rozróżnić z zewnątrz. Rozmnażanie w niewoli nie zostało opisane.

GODY I KOPULACJA

Zapłodnienie jest wewnętrzne. Kopulacja nie została opisana, ale jaja znajdowano w środku pory deszczowej, więc okres rozrodu prawdopodobnie zależy od deszczów. Okres wyraźnie wilgotniejszego podłoża może naśladować porę deszczową, ale skuteczność tego nie jest udokumentowana.

JAJA I LARWY

Samica składa 24-68 jaj w podziemnej komorze w pobliżu małego strumienia lub pola ryżowego. Komora ma dwa małe otwory prowadzące na powierzchnię, a jedna lub dwie dorosłe samice leżą przy jajach i ich pilnują. Jaj nie wolno przenosić ani dopuścić do ich wyschnięcia. Zarodki przed wykluciem mają trzy pary skrzeli zewnętrznych. Po wykluciu nie ma opieki nad potomstwem. Czas rozwoju jaj do wyklucia nie jest udokumentowany.

METAMORFOZA

Larwy wykluwają się ze skrzelami i muszą trafić do wody. Zapewnij im akwarium z czystą, stojącą wodą i drobnymi bezkręgowcami wodnymi jako pokarmem, np. ochotką; są drapieżnikami. Okres larwalny trwa około dwóch lat. Podczas przeobrażenia zanikają skrzela i fałd płetwowy ogona, a zwierzę musi wtedy mieć dostęp do lądu z wilgotnym podłożem, aby mogło wyjść z wody i się zakopać.

ODCHÓW MŁODYCH

Po przeobrażeniu przenieś zwierzę do pojemnika z wilgotnym podłożem jak u dorosłych i karm je małymi dżdżownicami lub ich kawałkami. Utrzymuj wysoką wilgotność i stabilną temperaturę oraz często sprawdzaj podłoże, aby małe zwierzęta ani nie wyschły, ani nie leżały w stojącej wodzie. Dalszy odchów nie jest udokumentowany.

Zdrowie i częste błędy

O chorobach tego gatunku w niewoli nie wiadomo prawie nic. U płazów beznogich ogólnie najczęstszą znaną przyczyną śmierci są stany zapalne skóry. Najważniejsze błędy w hodowli to:

- Zbyt mokre lub zbyt suche podłoże: zwierzę pozostaje na powierzchni. Skoryguj wilgotność lub wymień podłoże.
- Zbyt zimno: poniżej 18 °C gatunek zapada w odrętwienie lub ginie. Utrzymuj stabilną temperaturę.
- Ucieczka przez szczeliny: zwierzę wysycha. Używaj szczelnych, obciążonych pokryw.
- Zabrudzone podłoże i martwe dżdżownice powodują problemy skórne. Usuwaj resztki na bieżąco.
- Białe naloty, rany lub obrzęki wymagają wizyty u weterynarza.

Grzyb chytridiowy (Bd) występuje u dzikich osobników tego gatunku: w jednej populacji zakażone jest mniej więcej co dwunaste zwierzę. Dlatego nowe zwierzęta poddaje się kwarantannie, a ręce i narzędzia myje się między pojemnikami. Udaj się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli zwierzę nie je, przez kilka dni pozostaje na powierzchni lub ma rany.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.